

Sygn. akt III C 1854/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Monika Odzimkowska

Protokolant: stażysta Kacper Rybicki

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 października 2018 r. w Warszawie

sprawy z powództwa P. K. (1)

przeciwko Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. odstępuje od obciążenia powoda P. K. (1) obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. kosztów zastępstwa procesowego;

III. przejmuje nieuiszczone koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa.

SSR del. Monika Odzimkowska

Sygn. akt III C 1854/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 grudnia 2017 r. **P. K. (1)** wniósł o zasądzenie od pozwanej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. na jego rzecz odszkodowania w wysokości 100 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2 października 2017 r. do dnia zapłaty.

Uzasadniając żądanie powód wskazał, że na skutek złożonego przez niego wniosku o przyznanie pomocy w ramach działania programu „Ułatwienie startu młodym rolnikom” Dyrektor (...)Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przyznał powodowi pomoc finansową w wysokości 100 000 zł, z zastrzeżeniem dopełnienia warunków wskazanych w treści decyzji. Z uwagi na konieczność zmiany biznesplanu powód zwracał się dwukrotnie do ARiMR z wnioskiem o zmianę zadeklarowanych do przejścia działek rolnych, przy czym o ile w przypadku pierwszego wniosku powód uzyskał zgodę Agencji na zmianę założeń biznesplanu, to w zakresie drugiego wniosku powód uzyskał decyzję odmowną. W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że powód nie dopełnił w terminie warunków wskazanych w treści decyzji o przyznaniu pomocy finansowej. Ostatecznie, po zaskarżeniu przez powoda decyzji Prezesa ARiMR z dnia 16 listopada 2015 r. nr (...), utrzymującej w mocy w/w decyzję organu I instancji, do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, który uchylił decyzję ARiMR, dnia 13 stycznia 2016 r. Prezes ARiMR uchylił wcześniejsze decyzje o stwierdzeniu wygaśnięcia decyzji i umorzył postępowanie argumentując, że powód wprawdzie spełnił warunki uprawniające do przyznania pomocy, jednak upłynął termin kwalifikowalności wydatków, co skutkowało umorzeniem postępowania. W ocenie powoda nieprawidłowa interpretacja przepisów przez pozwaną prowadząca do wniosku, że powód nie stał się kierującym gospodarstwem rolnym w wyznaczonym w

decyzji o przyznaniu pomocy terminie stanowiło niewłaściwe działanie organu, skutkujące sytuacją, że obecnie pomoc finansowa nie może być powodowi wypłacona z uwagi na z uwagi na zakończenie (...). Powód podkreślił ponadto, że powód dysponuje przedsądem w postaci wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 20 stycznia 2017 roku, w którym jednoznacznie stwierdzono, że organ orzekający oparł swe rozstrzygnięcie na błędnej interpretacji krajowych przepisów prawa materialnego. Na skutek powyższego powód zaciągnął kredyt bankowy i jest zmuszony do wynajmowania urządzeń i maszyn rolniczych, zamiast posługiwać się swoimi, które miały być zakupione z pomocy finansowej pozwanej. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia powód wskazał art. 417 i nast. k.c. / pozew z uzasadnieniem – k. 2-14/.

Pozwana **Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W.** wniosła o oddalenie powództwa w całości. Podniosła, że powód nie sprecyzował podstawy faktycznej i prawnej roszczenia, gdyż nie wskazał w pozwie konkretnego zdarzenia - decyzji powodującej szkodę, zaś powołane przepisy stanowią wyłącznie ogólną podstawę odpowiedzialności za szkody wyrządzone działaniami lub zaniechaniami władzy publicznej. Zaznaczono, że decyzje, których adresatem był powód wydawane były w dwóch odrębnych postępowaniach o różnym przedmiocie, jednakże tylko w jednym z nich wydano decyzję stanowiącą podstawę płatności. Ponadto, zdaniem pozwanej powód nie wykazał wszystkich przesłanek indemnizacji. Z ostrożności procesowej podniesiono, że z zaproponowanego przez powoda materiału dowodowego nie wynika, aby powód w ogóle w dalszym ciągu prowadził gospodarstwo rolne, rozwijał je w zadeklarowanym kierunku, czy dokonał inwestycji w zakresie określonym we wniosku i biznesplanie, a także czy wykonał bądź wykonuje pozostałe obowiązki w określonych Rozporządzeniem wykonawczym terminach. Zdaniem pozwanej, tylko w powyższym przypadku powód mógłby nie tylko ostatecznie otrzymać przyznane finansowanie i wykorzystać je na zakup określonych dostaw lub usług, ale przede wszystkim nie być zobowiązanym do jego zwrotu /odpowiedź na pozew z dn. 16.05.2018 r. – k. 100-109/.

Podtrzymując dotychczasowe stanowisko powód w replice na odpowiedź na pozew podniósł, że źródła szkody należy dopatrywać się w błędnej wykładni przepisów materialnych wydanych w celu realizacji unijnych uregulowań związanych z działaniem „Ułatwienie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Wedle powoda spełnienie przez niego do dnia 30 września 2015 r. wszystkich warunków wskazanych w decyzji aktualizowało obowiązek pozwanej wypłaty dochodzonej pozewem kwoty. Powód w odniesieniu do zarzutów pozwanej wskazał, że aktualnie prowadzi działalność rolniczą, zaś przy założeniu otrzymania pomocy w ramach środków unijnych bezsprzecznie byłby w stanie zrealizować w pełni założenia biznesplanu /replika powoda z dn. 10.08.2018 r. – k. 203-211/.

Ponadto strony wniosły o zasądzenie od strony przeciwnej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. K. (1) odziedziczył po zmarłym ojcu udział w gospodarstwie rolnym położonym w miejscowości K., woj. (...), gmina K. i w miejscowości N..

/akt poświadczenia dziedziczenia z dn. 21.08.2012 r., Rep. A nr 4441/2012 – k. 123-125/

Umową dzierżawy zawartą w dniu 21 sierpnia 2012 r. P. K. (1) wraz ze swoim rodzeństwem: A. K. (1), A. K. (2) i A. Ś. przekazali swoje udziały w gospodarstwie rolnym łącznie z gruntami rolnymi na terenie gminy K., tj. działki nr (...) oraz położonymi na terenie N.obręb (...) działki nr (...) swojej matce – M. K. na czas nieokreślony.

/umowa dzierżawy – k. 126/

W dniu 10 czerwca 2014 r. P. K. (1), planując rozpoczęcie własnej działalności rolniczej złożył w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Oddział Regionalny w O. wniosek o przyznanie pomocy w ramach działania programu „Ułatwiania startu młodym rolnikom”. Załącznik do wniosku stanowił sporządzony w dniu 9 czerwca 2014 r. plan rozwoju gospodarstwa, tzw. biznesplan, zgodnie z którym powód zamierzał przejąć w formie umowy darowizny

gospodarstwo o powierzchni 16,1388 ha użytków rolnych. W biznesplanie wyszczególniono cele i koncepcje rozwoju gospodarstwa, tj. rozpoczęcie produkcji zwierzęcej (bydło opasowe, trzoda chlewna), uprawa zbóż, kukurydzy na zielonkę, mieszanki wieloletnich traw, modernizacja i rozbudowa obory. Uzyskane środki miały zostać przeznaczone także na zakup urządzeń i maszyn rolniczych, m.in. pługu obrotowego i agregatu uprawowego siewnego. Wskazano, że część prac polowych (siew i zbiór kukurydzy) będą wykonywane usługowo, pozostałe maszyny i urządzenia zostaną przejęte wraz z gospodarstwem. Deklaracją złożoną wraz z wnioskiem było przejęcie przez powoda działek wchodzących w skład gospodarstwa rolnego przedstawionego w biznesplanie, w tym m.in. działki nr (...).

/wniosek wraz z planem rozwoju gospodarstwa z dn. 09.06.2014 r. z załącznikami – k. 112-122; potwierdzenie przyjęcia dokumentów – k. 17; zeznania powoda na rozprawie w dn. 15.10.2018 r. – protokół – k. 242-243/

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2015 r. nr (...) Dyrektor (...) Oddziału Regionalnego ARiMR przyznał powodowi pomoc finansową w wysokości 100.000,00 zł, z zastrzeżeniem dopełnienia warunków wskazanych w treści decyzji, w terminie nie dłuższym niż 180 dni od dnia doręczenia decyzji, jednak nie później niż do dnia 30 września 2015 r. Jednym z warunków było nabycie lub wejście w posiadanie gospodarstwa wskazanego w biznesplanie oraz zniesienie współwłasności lub współposiadania budynków i budowli znajdujących się w gospodarstwie, wykorzystywanych do produkcji rolnej oraz użytków rolnych wykorzystywanych do prowadzenia działalności rolniczej.

/decyzja Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR w O. z dnia 20 sierpnia 2015 r. nr (...) – k. 18-19v./

W dniu 17 września 2015 r. do (...) Oddziału Regionalnego ARiMR, wpłynął wniosek powoda o zmianę zadeklarowanych do przejęcia/nabycia działek rolnych, ze względu na fakt, że działka o numerze (...) została sprzedana innej osobie. Zgodnie ze zmienionym biznesplanem, powód zamierzał przejąć w formie umowy darowizny gospodarstwo o powierzchni 16,1388 ha użytków rolnych. Decyzją nr (...) (...) z dnia 23 września 2015 r. Dyrektor Oddziału Regionalnego ARiMR wyraził zgodę na powyższą zmianę założeń biznesplanu.

/decyzja Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR w O. z dnia 23.09.2015 r. nr (...) w sprawie zmiany założeń biznesplanu – k. 20; plan rozwoju gospodarstwa z dn. 14.09.2015 r. – k. 146-150/

W dniu 24 września 2015 r. do (...) Oddziału Regionalnego ARiMR, wpłynął kolejny wniosek powoda o zmianę zadeklarowanych do przejęcia działek rolnych. Zgodnie ze zmienionym biznesplanem, powód zamierzał przejąć gospodarstwo o powierzchni 19,99 ha użytków rolnych. Jednocześnie zmieniono formę przejęcia/nabycia wymienionych działek z darowizny na umowę dzierżawy. Decyzją z dnia 5 października 2015 r. nr (...) Dyrektor Oddziału nie wyraził zgody na zmianę założeń biznesplanu, wskazaną we wniosku z dnia 24 września 2015 r. W uzasadnieniu ww. rozstrzygnięcia organ wskazał, że do dnia 30 września 2015 r., strona nie dopełniła warunku zniesienia współwłasności budynków i budowli znajdujących się w gospodarstwie, wykorzystywanych do produkcji rolnej oraz użytków rolnych wykorzystywanych do prowadzenia działalności rolniczej, bowiem przejęcie przez stronę gospodarstwa rolnego w drodze dzierżawy działek nie spowoduje zniesienia współwłasności, co jest niezgodne z § 2 ust. 1 pkt 1 lit a tiret trzeci Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2014 r. poz. 201 z późn. zm. oraz decyzją o przyznaniu pomocy.

/prośba o zmianę wniosku z dn. 24.09.2015 r. wraz z wnioskiem – k. 160-174; decyzja Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR w O. z dnia 5 października 2015 r. nr (...) – k. 21-21v./

W dniu 20 października 2015 r. powód złożył do Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa odwołanie od ww. decyzji. Prezes ARiMR decyzją z dnia 16 listopada 2015 r. nr (...) utrzymał w mocy decyzję organu I instancji. W uzasadnieniu decyzji wskazano m. in., że pomimo zawartej umowy dzierżawy „użytki rolne powoda pozostają we współwłasności, co stanowi naruszenie § 2 ust 1 pkt 1 lit. a tiret trzecie rozporządzenia wykonawczego. Zgodnie z wymienionym przepisem, pomoc finansowa jest przyznawana osobie fizycznej, która po raz pierwszy rozpocznie prowadzenie działalności rolniczej w gospodarstwie rolnym, jeżeli w wymaganym okresie,

budynki i budowle znajdujące się w gospodarstwie, wykorzystywane do produkcji rolnej, oraz użytki rolne w gospodarstwie wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej nie będą stanowiły przedmiotu współwłasności lub współposiadania, z wyjątkiem małżeńskiej wspólności majątkowej.

/decyzja Prezesa ARiMR z dnia 16 listopada 2015 r. nr (...) utrzymującą w mocy zaskarżoną decyzję – k. 22-24v./

W związku z powyższym niekorzystnym rozstrzygnięciem, powód złożył skargę na przedmiotową decyzję do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W..

/okoliczność bezsporna/

Przed wydaniem rozstrzygnięcia przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W., Dyrektor Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w O. decyzją z dnia 16 grudnia 2015 r. o numerze (...) stwierdził wygaśnięcie decyzji o przyznaniu pomocy z zastrzeżeniem dopełnienia warunków z tytułu „Ułatwiania startu młodym rolnikom”. W uzasadnieniu decyzji wskazano m. in. że „w trakcie weryfikacji wniosku o płatność stwierdzono, iż dokumentacja jest niekompletna i niepoprawna, m.in. nie przedstawiono dokumentów potwierdzających nabycie lub wejście w posiadanie działek wskazanych w biznesplanie (...). W wyniku analizy dokumentów znajdujących się w teczce sprawy ustalono, iż P. K. (1) nie wszedł w posiadanie gospodarstwa rolnego wskazanego w biznesplanie i nie zniósł współwłasności użytków rolnych wykorzystywanych do prowadzenia działalności rolniczej najpóźniej do dnia 30 września 2018 r., co jest jednoznaczne z niedopełnieniem warunków decyzji.

/decyzja Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR w O. z dnia 16 grudnia 2015 r. nr (...) o stwierdzeniu wygaśnięcia decyzji o przyznaniu pomocy z zastrzeżeniem dopełnienia warunków z tytułu „Ułatwiania startu młodym rolnikom” – k. 25-26/

Powód złożył odwołanie również od powyższej decyzji. Po rozpatrzeniu odwołania, decyzją z dnia 13 stycznia 2016 r. o numerze (...) Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję. W uzasadnieniu zostało powielone stanowisko organu I instancji w zakresie niespełnienia przez powoda warunków do wypłaty płatności z tytułu pomocy w ramach programu „Ułatwiania startu młodym rolnikom”.

/decyzja Prezesa ARiMR z dnia 13 stycznia 2016 r. nr (...) utrzymującą w mocy decyzję Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR w O. z dnia 16 grudnia 2015 r. nr (...) – k. 27-29/

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2017 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. w sprawie o sygn. akt V SA/Wa 59/16 uchylił zaskarżoną decyzję Prezesa ARiMR nr (...) z dnia 16 listopada 2015 r. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, że błędna interpretacja krajowych przepisów prawa materialnego doprowadziła do sytuacji w której organ orzekający oparł swe rozstrzygnięcie na ustaleniu i twierdzeniu o pozostawianiu działek i budynków we współwłasności, przy jednoczesnym pominięciu zaistnienia istotnego w sprawie kryterium tj. kierowania przez skarżącego gospodarstwem rolnym. WSA wskazał, że „Prezes ARiMR uznał za nieistotną kwestię wejścia przez skarżącego w posiadanie gospodarstwa rolnego w związku z wydzierżawieniem całości działek wskazanych w biznesplanie (...), a dotyczącą faktycznego kierowania przez skarżącego gospodarstwem rolnym” oraz że „Prezes ARiMR. zobligowany będzie do uwzględnienia oceny prawnej [wyrażonej w wyroku] w zakresie dokonania prawidłowej wykładni (...) Wiąże się to z obowiązkiem dokonania prawidłowej analizy zebranego materiału dowodowego oraz poczynienia ustaleń faktycznych w kwestii spełniania przez Skarżącego istotnego w prawie kryterium kierowania gospodarstwem rolnym w wymaganym terminie.

/wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 20 stycznia 2017 r. w sprawie o sygn. akt V SA/Wa 59/16 z uzasadnieniem – k. 30-35/

W związku z powyższym prawomocnym rozstrzygnięciem, decyzją z dnia 28 kwietnia 2017 r. nr 136/17 Prezes ARiMR uchylił zaskarżoną decyzję nr (...) (...) o niewyrażeniu zgody na zmianę założeń biznesplanu i wyraził zgodę na zmianę

założeń biznesplanu. Kolejno postanowieniem nr 136.1/17 z dnia 9 czerwca 2017 r. Prezes ARiMR wznowił z urzędu postępowania zakończone decyzją nr (...) z dnia 13 stycznia 2016 r.

/decyzja Prezesa ARiMR z dnia 28 kwietnia 2017 r. nr 136/17 uchylająca zaskarżoną decyzję i wyrażającą zgodę na zmianę założeń biznesplanu – k. 36-38; postanowienie Prezesa ARiMR z dnia 9 czerwca 2017 r. nr 136.1/17 – k. 39-40/

Decyzją nr (...)2/17 z dnia 7 sierpnia 2017 r. Prezes ARiMR uchylił decyzję nr (...) wydaną przez Prezesa ARiMR w dniu 13 stycznia 2016 r. oraz uchylił decyzję (...) o stwierdzeniu wygaśnięcia decyzji o przyznaniu pomocy z zastrzeżeniem dopełnienia warunków z tytułu „Uławiania startu młodym rolnikom” wydaną w dniu 16 grudnia 2015 r. przez Dyrektora (...) Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz umorzył postępowanie. W uzasadnieniu powyższej decyzji wskazano m. in. że powód P. K. (2) bezsprzecznie stał się kierującym gospodarstwem rolnym w wyniku czego beneficjent wypełnił warunki, o których mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Uławianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013. Dodatkowo stwierdzono, że podstawową zasadą jest to, że końcowy termin kwalifikowalności wydatków upłynął w dniu 31 grudnia 2015 r., co oznacza, że agencja płatnicza – ARiMR powinna rzeczywiście wypłacić pomoc do tej daty. Jednak z uwagi na uregulowania prawne w zakresie baraku możliwości wypłaty środków finansowych w dacie wydania niniejszej decyzji zasadne było, po uchyleniu decyzji nr (...) umorzenie postępowania.

/decyzja Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z dnia 7 sierpnia 2017 r. nr (...) w przedmiocie uchylenia decyzji – k. 41-43v./

Pismem z dnia 22 września 2017 r. powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 100 000 zł tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, w związku z nieuzyskaniem przez P. K. (1) środków pochodzących z pomocy w ramach działania programu „Ułatwianie startu młodym rolnikom”. W odpowiedzi na powyższe pozwana odmówiła uznaniu roszczeń wskazując, że brak jest jakiegokolwiek prawomocnego orzeczenia zobowiązującego ARiMR do wypłaty środków finansowych, na które powołuje się powód w wezwaniu.

/wezwanie do zapłaty – k. 44-46, potwierdzenie nadania – k. 47, pismo pozwanej z dnia 02.10.2017 r. – k. 48/

Aktualnie powód prowadzi działalność rolniczą. Przy wykonywaniu prac polowych korzysta z pomocy innych rolników, którzy wypożyczają mu sprzęt rolniczy i pomagają orać pole w okresach wiosennym i jesiennym. Sporadycznie powód korzysta także z usług firmy (...) z B..

/zeznania powoda na rozprawie w dn. 15.10.2018 r. – protokół – k. 242-243/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów lub ich kserokopii, których żadna ze stron nie kwestionowała, mając na uwadze także treść art. 229 i 230 k.p.c.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się także na zeznaniach powoda, uznając je za wystarczające do ustalenia, że powód nadal prowadzi gospodarstwo rolne oraz korzysta w tym zakresie z pomocy osób trzecich. Zeznania te zostały natomiast uznane za niewystarczające, ze względu na ich ogólnikowość i brak potwierdzenia ich treści w innych dowodach, w tym z dokumentów, do poczynienia ustaleń jaką kwotę powód faktycznie wydatkował jako zapłatę za usługi świadczone przez osoby trzecie przy wykonywaniu prac rolniczych, które, w przypadku wypłaty dochodzonej pozwem kwoty pomocy, mógłby wykonywać osobiście przy użyciu sprzętu, do zakupu, którego został zobowiązany decyzją o przyznaniu pomocy. Zeznania powoda okazały się również niewystarczające do ustalenia, że powód rzeczywiście zaciągnął kredyt w łącznej kwocie 75 000 zł w celu zmodernizowania gospodarstwa. Nie sposób było bowiem ustalić na ich podstawie, gdyż nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym, po pierwsze, faktu zawarcia umowy kredytowej, celu w jakim została zawarta a także okoliczności czy cel ten został zrealizowany przez powoda. Brak było także dowodów świadczących o tym, że kwota ewentualnie uzyskana z kredytu

została przeznaczona na modernizację gospodarstwa, w tym cele wskazane w decyzji o przyznaniu pomocy oraz jaka jej część została spłacona przez powoda. Wobec powyższego, w ocenie Sądu, zeznania powoda nie pozwoliły na poczynienie ustaleń w przedmiocie poniesienia przez niego szkody w wysokości dochodzonej pozwem na skutek wydania błędnych decyzji przez pozwaną, o czym niżej.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód dochodził zasądzenia od pozwanej Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa w W. na swoją rzecz odszkodowania w wysokości 100 000 zł, wskazując jako podstawę prawną żądania art. 417 i nast. k.c. Zdarzeniem powodującym szkodę wedle powoda było przede wszystkim wydanie przez pozwaną wadliwej decyzji administracyjnej, która na skutek zaskarżenia została następnie uchylona przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W.. Dodać przy tym należy, że przedstawiając stan faktyczny sprawy powód wskazał także pozostałe decyzje wydane przez pozwaną w związku z wnioskiem powoda o przyznanie pomocy w ramach programu "Ułatwiania startu młodym rolnikom", wskazując ogólnie, że zostały one wydane na skutek niewłaściwej interpretacji przepisów przez pozwaną stanowiąc jej niewłaściwe działanie.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa (§ 2).

Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wydaniem aktu normatywnego określa natomiast art. 417¹ § 1 k.c. Uzależnia on możliwość dochodzenia w drodze postępowania cywilnego, naprawienia poniesionej przez poszkodowanego szkody, od stwierdzenia w innym postępowaniu niezgodności dokonanej czynności konwencjonalnej z konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Przedsąd polega na ustaleniu w odrębnym postępowaniu, że ma miejsce niezgodność normy lub norm wyrażonych w zaskarżonym akcie normatywnym z normą lub normami wyrażonymi w akcie normatywnym usytuowanym wyżej w hierarchii źródeł prawa. Stosownie do tego przepisu, przesłanką wystąpienia z roszczeniem przeciwko Skarbowi Państwa o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie aktu prawnego jest uzyskanie prejudykatu w postaci „stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą”. Zgodnie z art. 188 Konstytucji, do wydania takiego prejudykatu uprawniony jest Trybunał Konstytucyjny.

Zgodnie natomiast z 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to także do sytuacji, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. W tym miejscu wskazać należy, że ustawodawca w przepisie art. 417¹ § 2 k.c. także uzależnia od przedsądu odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wydaniem niezgodnego z prawem aktu indywidualnego o charakterze władczym (prawomocne orzeczenie, ostateczna decyzja), w tym także, gdy wydanie aktu indywidualnego nastąpiło na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z prawem. Chodzi więc o przypadki, gdy wadliwy jest akt indywidualny (niezgodny z normami prawnymi) albo bezprawny jest akt normatywny, stanowiący podstawę wydania aktu indywidualnego.

Dalej podkreślić należy, że przepis art. 417¹ § 2 k.c. ma charakter szczególny wobec art. 417 k.c., jednak również dla tych przypadków odpowiedzialności deliktowej znajdują zastosowanie ogólne przesłanki i zasady odpowiedzialności określone w art. 417 k.c. oraz oznaczenie podmiotu odpowiedzialnego za szkodę. Dla określenia odpowiedzialności

odszkodowawczej na podstawie art. 417¹ k.c., obok zdarzenia sprawczego, konieczne jest ustalenie pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, a więc szkody i związku przyczynowego. A zatem zastosowanie w tym przypadku znajdują ogólne reguły dotyczące kompensaty szkody w mieniu (majątkowej) oraz koncepcji związku przyczynowego – w szczególności ujęte w przepisach art. 361–363 k.c. .

Wobec powyższego znaczenie regulacji prawnej objętej art. 417¹ k.c. polega na wprowadzeniu pewnych ograniczeń dla poszkodowanych dokonaniem lub zaniechaniem dokonania czynności konwencjonalnej. Sprowadzają się one do konieczności uzyskania w odrębnym postępowaniu prejudykatu, stwierdzającego niezgodność z prawem zachowania władzy publicznej (art. 417¹ § 1–3), przy jednoczesnym wąskim definiowaniu owej niezgodności.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r., III CSK 456/14, postępowanie przed sądem administracyjnym jest "właściwym postępowaniem" w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c. zaś orzeczenie sądu administracyjnego objęte art. 287 pkt 1 p.p.s.a. jest orzeczeniem wstępnym orzekającym o niezgodności z prawem ostatecznej decyzji administracyjnej (prejudykatem), o którym mowa w art. 417¹ § 2 k.c., otwierającym poszkodowanemu drogę do dochodzenia naprawienia szkody od Skarbu Państwa na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. W wyroku tym wskazano ponadto, że naprawienia szkody wyrządzonej innym niż ostateczna decyzja administracyjna, władczym aktem z zakresu administracji publicznej, poszkodowany może dochodzić na zasadach ogólnych na podstawie art. 417 § 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe, a także treść pozwu i dołączonych do niego dokumentów stwierdzić należy, że żądanie powoda należało rozpatrywać w świetle 417⁽¹⁾ § 2 k.c., w tym świetle oceniając także prejudykat wskazany przez powoda, który w jego ocenie otwierał powodowi drogę do dochodzenia naprawienia szkody od pozwanej tj. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W., wydany w sprawie o sygn. akt V SA/Wa 59/16, w dniu 20 stycznia 2017 roku, uchylający decyzję Prezesa ARiMR nr (...) z dnia 16 listopada 2015 r.

Podkreślenia wymaga, że po uchyleniu przepisu art. 287 p.p.s.a. z dniem 14 lipca 2017 r. (Dz.U.2017.1370), wyłączną i wystarczającą podstawę odpowiedzialności za decyzje administracyjne stanowi art. art. 417¹ § 2 k.c. Trafność tego stanowiska potwierdza wprost projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, w którym podkreślono, iż art. 287 p.p.s.a., w myśl ugruntowanego orzecznictwa sądowego, nigdy nie stanowił samodzielnej podstawy dochodzenia roszczeń odszkodowawczych oraz, że wprowadzony ustawą z dnia 27 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw art. 417¹ § 2 k.c. stanowi wyłączną podstawę odpowiedzialności za decyzje (inne akty) administracyjne, uznając tym samym art. 287 p.p.s.a. za zbędny.

W świetle powyższego powód, dysponując wskazanym prejudykatem, co do zasady mógł żądać od pozwanej naprawienia szkody wyrządzonej mu na skutek wydania przez pozwaną decyzji niezgodnej z prawem, na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. Niezbędne przy tym do uwzględnienia żądania zasądzenia od pozwanej odszkodowania było wykazanie przez niego pozostałych przesłanek odpowiedzialności deliktowej pozwanej, a więc szkody i związku przyczynowego pomiędzy wydaną decyzją a szkodą, ujętych w szczególności w przepisach art. 361–363 k.c. .

W doktrynie i judykaturze przyjmuje się, że szkoda polega na naruszeniu prawnie chronionych dóbr i interesów, zaś jej skutkiem jest zmniejszenie majątku poszkodowanego. Owo zmniejszenie majątku określane jest mianem uszczerbku. Za szkodę uznaje się więc uszczerbek jakiego doznał poszkodowany we wszelkiego rodzaju dobrach chronionych przez prawo. Uszczerbek dotyczący poszkodowanego może wystąpić w dwóch postaciach: straty, którą poniósł w wyniku zdarzenia szkodzącego (damnum emergens) oraz nieuzyskanych przez niego korzyściach (lucrum cessans).

Najczęściej spotykanym sposobem ustalenia wysokości szkody jest sposób różnicowy lub dyferencyjny sprowadzający się do badania stanu majątkowego dla wykrycia różnicy, jaka istnieje w majątku poszkodowanego przed i po zaistnieniu zjawiska, które wywołało szkodę. Polskie prawo cywilne przyjmuje rozwiązanie, zgodnie z którym zobowiązany ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa swego działania lub zaniechania. W doktrynie

i orzecznictwie przyjmuje się obecnie konsekwentnie, że kryterium normalności odpowiada teorii adekwatnego związku przyczynowego. Teoria ta zakłada, że związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy, gdy w grupie wszystkich przyczyn i skutków mamy do czynienia jedynie z takimi przyczynami, które normalnie powodują określone skutki. Nie wystarczy więc stwierdzić istnienie związku przyczynowego jako takiego, lecz należy stwierdzić, że chodzi o następstwa normalne (a nie niezwykle, nadzwyczajne).

Stosownie do treści art. 361 k.c. naprawienie szkody obejmuje – w granicach normalnego związku przyczynowego – nie tylko straty, które poszkodowany poniósł, ale i korzyści które mógłby osiągnąć gdyby mu szkody nie wyrządzono.

Prawo polskie przewiduje obowiązek zwrotu utraconych korzyści, ale nie zawiera definicji tego pojęcia. Niewątpliwie dla ich określenia należy kierować się zasadą doświadczenia życiowego. Ustalenie jakie korzyści osiągnąłby poszkodowany, musi opierać się jednak przede wszystkim na ocenie indywidualnej sytuacji poszkodowanego. Nie wystarczy tu powołanie się na ogólną możliwość uzyskania korzyści. Poszkodowany winien wykazać, że była ona realna w konkretnej indywidualnej sytuacji. Ustalenie szkody w postaci utraconych korzyści ma zawsze charakter hipotetyczny, polega bowiem na przyjęciu – na podstawie okoliczności, które wystąpiły po okresie spodziewanych korzyści, że korzyść w okresie poprzednim zostałaby osiągnięta. Jednakże utrata korzyści musi być przez żądającego odszkodowania udowodniona (art. 6 [HYPERLINK "http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640160093"](http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640160093)k.c). W prawdzie nie w sensie wykazania co do tego pewności, ale z tak dużym prawdopodobieństwem, że praktycznie można w świetle doświadczenia życiowego przyjąć, że utrata korzyści rzeczywiście miała miejsce (por. wyrok SN z dnia 21.06.2001r.). Szkada w postaci utraconych korzyści z reguły występuje obok rzeczywiście poniesionej straty, i nie powstaje równocześnie ze zdarzeniem wyrządzającym szkodę, lecz jest jego późniejszym następstwem.

W niniejszej sprawie powód utożsamia zaistnienie szkody i jej wysokość z wysokością pomocy jaką uzyskałby, gdyby nie kolejne błędne decyzje pozwanej. W tym miejscu jeszcze raz podkreślić należy, że powód dysponuje jedynie preiudykatem w postaci wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W., wydanego w sprawie o sygn. akt V SA/Wa 59/16, w dniu 20 stycznia 2017 roku, uchylającego decyzję Prezesa ARiMR nr (...) z dnia 16 listopada 2015 r. Zatem możliwość dochodzenia przez powoda zapłaty odszkodowania na podstawie art. 417⁽¹⁾§2 k.c. została ograniczona do żądania naprawienia szkody powstałej wyłącznie na skutek wydania decyzji z dnia 16 listopada 2015 roku. W przypadku bowiem pozostałych indywidualnych ostatecznych decyzji administracyjnych dotyczących powoda, nie przedstawił on preiudykatu, co wyłączało możliwość uwzględnienia powództwa z uwagi na ich niezgodność z prawem.

W ocenie Sądu w/w założenie powoda dotyczące przyjęcia co stanowi jego szkodę w ustalonym stanie faktycznym sprawy jest błędne i nie znajduje uzasadnienia w powołanych wyżej przepisach. Pomija bowiem konieczność ustalenia rozmiaru szkody według art. 361 § 2 k.c., a zatem biorąc pod uwagę całość adekwatnych następstw zdarzenia szkodzącego w majątku poszkodowanego. Opiera się ono na bezpodstawnym przyjęciu, że gdyby nie błędne decyzje pozwanej, w tym decyzja uchylona przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w W., majątek powoda zostałby zwiększony o kwotę 100 000 zł, a zatem kwota ta stanowi szkodę powoda. Założenie to całkowicie pomija okoliczność, że kwota ta miała zostać wypłacona powodowi nie w celu zwiększenia jego aktywów, ale z przeznaczeniem na konkretne cele wskazane w biznesplanie, stanowiącym załącznik do decyzji o przyznaniu powodowi pomocy finansowej z dnia 20 sierpnia 2015 r. nr (...). Skutkiem obowiązku przeznaczenia kwoty pomocy na określone w decyzji cele była także możliwość żądania jej zwrotu przez pozwaną w przypadku braku przeznaczenia na ustalone cele. Proste przyjęcie za powodem, że wysokość szkody jest równa kwocie jaką miał otrzymać tytułem pomocy prowadziło do nieuzasadnionego stanowiska, że niewypłacona a przyznana kwota jest równa korzyściom jakie utracił powód. Twierdzenie to pomija istotę, założenia i warunki, na których kwota ta miała zostać przekazana powodowi z zastrzeżeniem możliwości zwrotu. Ponadto w ocenie Sądu, mając na uwadze przedstawione powyżej poglądy definiujące pojęcie szkody w postaci utraconych korzyści, brak wypłaty określonej kwoty pomocy nie mieści się w tej definicji. Ewentualne utracone korzyści powoda, w świetle powołanego przepisu, stanowić mogłaby ewentualnie kwota dochodów z prowadzenia gospodarstwa rolnego, których powód nie uzyskał na skutek braku rozwoju gospodarstwa i zakupu sprzętu na który

miała zostać przeznaczona kwota pomocy. Okoliczności takiej jednak powód nie podnosił, a tym bardziej jej nie wykazał.

W tak ustalonym stanie faktycznym w ocenie Sądu powód dochodząc od pozwanej zapłaty odszkodowania na podstawie przepisu art. 417¹ § 2 k.c., musiałby wykazać jakie środki z własnego majątku przeznaczył na realizację celów wskazanych w załączniku do decyzji o przyznaniu pomocy, która na skutek wydania decyzji niezgodnej z prawem, co do której powód dysponuje prejudykatem, nie została ostatecznie wypłacona.

Powinien zatem, po pierwsze, udowodnić wysokość środków własnych, które na skutek błędnej decyzji (zamiast środków uzyskanych z pomocy) był zmuszony przeznaczyć na realizację celów określonych w decyzji o przyznaniu pomocy. Obowiązek powyższy ciążył na powodzie z uwagi na to, że w ocenie Sądu jego szkodę, w okolicznościach niniejszej sprawy, mógł stanowić wyłącznie uszczerbek majątkowy jakiego doznał równy wysokości środków jakie przeznaczył na realizację biznesplanu, zamiast środków, które przeznaczyłby na te cele z uzyskanej pomocy w ramach programu "Ułatwienia startu młodym rolnikom".

W niniejszej sprawie powód nie sprostował powyższemu obowiązkowi spoczywającemu na nim na podstawie art. 6 k.c.. Nie przedstawił żadnych dowodów, które potwierdzałyby, że zaciągnął kredyt na rozwój gospodarstwa, a jego zeznania były niewystarczające dla ustalenia tej okoliczności, a także stwierdzenia, że w istocie kredyt ten został zaciągnięty na realizację celów określonych w biznesplanie. Po drugie nie wykazał wysokości wydatków, jakie poniósł z uwagi na konieczność korzystania z pomocy osób trzecich przy pracach w gospodarstwie, ani że pomoc ta (określone usługi za które zapłacił konkretne kwoty) byłaby zbędna w przypadku zakupu sprzętu przewidzianego w decyzji. Odnośnie zaś zakupu sprzętu do pracy w gospodarstwie powód przyznał ponadto, że kupił inny sprzęt niż przewidywał biznesplan, a poza tym jego ogólnikowe zeznania były niewystarczające dla poczynienia ustaleń jaki sprzęt i za jakie kwoty zakupił.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu, stwierdzić należało, że powód nie wykazał, aby na skutek wydania przez Prezesa ARiMR decyzji nr (...) z dnia 16 listopada 2015 r. doznał szkody w określonej wysokości, a tym bardziej szkody w kwocie dochodzonej pozwem. W tym miejscu wskazać należy, że powód nie wykazał także aby pomiędzy szkodą, której naprawienia się domagał a w/w decyzją istniał adekwatny związek przyczynowy, tj. aby wydanie decyzji z dnia 16 listopada 2015 roku skutkowało brakiem wypłaty przyznanej powodowi na podstawie decyzji z dnia 20 sierpnia 2015 roku kwoty. Decyzją z dnia 16 listopada 2015 r. Prezes ARiMR utrzymał bowiem jedynie w mocy decyzję organu I instancji tj. decyzję z dnia 5 października 2015 r. nr (...) Dyrektora Oddziału odmawiającą wyrażenia zgody na zmianę założeń biznesplanu, w oparciu o wniosek powoda z dnia 24 września 2015 r. W ocenie Sądu adekwatny związek przyczynowy mógłby ewentualnie zachodzić pomiędzy decyzją Prezesa ARiMR z dnia 13 stycznia 2016 r. o numerze (...) utrzymującą w mocy decyzję Dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w O. z dnia 16 grudnia 2015 r. o numerze (...) stwierdzającą wygaśnięcie decyzji o przyznaniu powodowi pomocy z zastrzeżeniem dopełnienia warunków z tytułu „Ułatwienia startu młodym rolnikom” a szkodą rozumianą przez powoda jako utracone korzyści w kwocie 100 000,00 zł na skutek braku wypłacenia przez pozwaną kwoty pomocy w tej wysokości przyznanej na podstawie decyzji z dnia 20 sierpnia 2015 roku. Jak bowiem trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 kwietnia 2000r, (...) „normalny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 §1 k.c. zachodzi wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez szczególnego zbiegu okoliczności, szkoda jest typowym następstwem tego rodzaju zdarzeń. Dodać przy tym należy, że powód nie dysponuje prejudykatem dotyczącym ostatecznej decyzji z dnia 13 stycznia 2016 roku, a zatem żądanie uwzględnienia powództwa oparte na niezgodności z prawem tej decyzji, nawet przy wykazaniu pozostałych przesłanek odpowiedzialności pozwanej, niezbędnych w świetle art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c., co nie nastąpiło, także podlegało oddaleniu.

Następnie wskazać należy, że w świetle podanych przez powoda okoliczności faktycznych i ogólnikowym wskazaniu, że źródła szkody należy dopatrywać się w błędnej wykładni przepisów materialnych wydanych w celu realizacji unijnych uregulowań związanych z działaniem „Ułatwienia startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Sąd nie znalazł innej, niż wskazana wyżej, podstawy prawnej żądania, w świetle której należało rozpatrywać zasadność powództwa. Oczywiście jest bowiem, że błędna wykładnia przepisów sama w sobie nie stanowiła źródła szkody, gdyż ewentualnie dopiero indywidualne decyzje dotyczące powoda wydane na skutek jej

zastosowania jako niezgodne z prawem mogły je stanowić, co skutkowało obowiązkiem oceny zasadności powództwa w świetle art. 417¹ § 2 k.c. Dodać przy tym można, że nawet przyjmując iż powód dochodził naprawienia szkody wyrządzonej innym niż ostateczna decyzja administracyjna, władczym aktem z zakresu administracji publicznej, to i tak nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanej na zasadach ogólnych na podstawie art. 417 § 1 k.c.

Zatem wobec braku wykazania przez powoda poniesienia szkody, jej wysokości a także związku przyczynowego pomiędzy wydaniem decyzji z dnia 16 listopada 2015 roku a szkodą i brakiem prejudykatu w stosunku do ostatecznej decyzji z dnia z dnia 13 stycznia 2016 roku i innych powołanych w uzasadnieniu pozwu decyzji, poza decyzją z dnia 16 listopada 2015 roku, powództwo, na podstawie powołanych wyżej przepisów, podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

Zgodnie z art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. Sąd obowiązany jest w orzeczeniu kończącym postępowanie orzec o jego kosztach.

Zgodnie z podstawową zasadą rozstrzygania o kosztach procesu uregulowaną w art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Odstępstwo od tej reguły przewidziane jest w art. 102 k.p.c. wyrażającym zasadę słuszności, stosownie do której w wypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część z tych kosztów albo nie obciążać jej w ogóle tymi kosztami.

Przepis ten jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do jego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu według doktryny zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, lecz także dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Jak wskazał sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku SN z dnia 20 grudnia 1979 r., III PR 78/79, OSP 1980, z. 11, poz. 196 - także okoliczność, że powód mógł być subiektywnie przekonany o zasadności swojego roszczenia, uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. W tym miejscu należy też zauważyć, że ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem sądu oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy.

W niniejszej sprawie powód zdecydował się na wytoczenie powództwa, gdyż był subiektywnie przekonany o słuszności swojego żądania, opartego na przekonaniu o wyrządzeniu mu szkody przez instytucję państwową – Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, której organy wydając błędne decyzje doprowadziły do utraty przez powoda dofinansowania ze środków UE w kwocie 100 000 zł. Jak ustalono, powód uzyskał korzystne dla siebie rozstrzygnięcie na podstawie wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, w którym stwierdzono, że organ orzekający oparł swe rozstrzygnięcie na błędnej interpretacji krajowych przepisów prawa materialnego. W tych okolicznościach, w ocenie Sądu, powód miał prawo do subiektywnego przekonania, że poniósł szkodę w postaci utraconych korzyści – pomocy finansowej ze środków publicznych.

Z tych względów w ocenie Sądu zaszyły przesłanki do odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i nie obciążania powoda, który ją przegrał obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego, o czym orzeczono w punkcie II wyroku. Z tych też przyczyn w punkcie III wyroku Sąd przejął nieuiszczone koszty sądowe w postaci części opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód został zwolniony, na rachunek Skarbu Państwa.

SSR del. Monika Odzimkowska